

Başvuru Tarihi: 14.11.2020 / Kabul Tarihi: 25.01.2021 / Derleme Makale

TÜRKİYE’DE KLARİNET ALANI İLE İLGİLİ YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Tolga YÜKSEL¹, Onur GÜÇLÜ²

ÖZ

Bu araştırma; YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde indekslenen ve Türkiye’de klarinet alanı ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bir betimsel tarama çalışmasıdır. Bu amaçla klarinet alanıyla ilgili YÖK Ulusal Tez Merkezinde indekslenen 1993 – 2017 yılları arasındaki 62 adet lisansüstü tez incelenmiştir. Literatür taraması yöntemi ile veriler toplanmış, frekans ve yüzde tablosu olarak betimsel bir biçimde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Ulusal Tez Merkezi’nde indekslenen tezler haricindeki çalışmalar araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmada; yazılan en fazla tez türünün yüksek lisans tezi olduğu, araştırmaların 2006 yılından itibaren hız kazandığı, en yüksek oranda araştırmanın İstanbul ilinde ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nde yapıldığı, “eser analizi” konusunun sıklıkla tercih edildiği, araştırmalarda kullanılan yöntem, desen ve veri toplama araçlarının büyük oranda belirtilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klarinet, YÖK, Tez Tarama, Lisansüstü Tezler

¹Öğr. Gör., Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı
E-mail: tolga.yuksel@hacettepe.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6614-251X

² Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
E-mail: h_onur_k@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5744-4057

THE ANALYSIS OF GRADUATE THESIS ON THE AREA OF CLARINET IN TURKEY

ABSTRACT

This research is a descriptive research study in which graduate thesis indexed in YÖK National Thesis Center and written about clarinet field in Turkey are examined in terms of various variables. For this purpose, 62 tgraduate thesis between 1993 and 2017 indexed at YÖK National Thesis Center on clarinet field were examined. By the method of literature review, the data were collected and presented and interpreted in a de facto way as frequency and percentage table. In this study, studies on clarinet field other than those indexed at Yök National Thesis Center were excluded. As a result, it has been reached that the most types of thesis written are master's thesis, researches have gained speed since 2006, the highest rate of research has been conducted in Istanbul province and Mimar Sinan Fine Arts University, the subject of "work analysis" is frequently preferred, and methods, patterns and data collection tools used in researches are not specified.

Keywords: Clarinet, YÖK, Thesis research, Graduate Thesis

1.GİRİŞ

Tahta üflemeli çalgılar ailesinin bir üyesi olan klarinet; günümüzde solo çalgı olarak kullanımının yanı sıra senfonik orkestralar, bandolar, oda müziği grupları ve müzik topluluklarında sıklıkla karşılaştığımız bir çalgıdır. Klarinet, ileri düzey teknik ve melodik gereksinimlere imkân vermesi ve kendine özgü zengin ses karakteriyle birçok müzik türünde farklı nitelikler ile karşımıza çıkmaktadır (Yüksel, 2016, s. 6).

İsmi berrak ve temiz ses anlamına gelen “clarion” sözcüğünden türetilen klarinet ilk olarak 1655 ve 1707 yıllarında yaşamış Alman çalgı yapımcısı Johann Christian Denner tarafından Chalumeau (şalümo) adlı çalgı üzerinden geliştirilmiştir. J.C. Denner şalümoya oktav perdesini ekleyerek ses aralığını genişletmiş ve klarinetin ilk formuna ulaşmasını sağlamıştır. J.C. Denner’den sonra klarinetin geliştirilmesi ve günümüz modern yapısına ulaşmasında katkıları olan Iwan Müller, Heinrich Grenser, Benedikt Pentendrier, Adolphe Sax, Eugene Albert, Georg Ottensteiner gibi çalgı yapımcılarının yanı sıra Alman Theobald Boehm’in 1832 yılında flüt için geliştirmiş olduğu perde sistemini 1837 yılında klarinet için uygulamış olan Hyacinthe Klosé, Louis Auguste Buffet ve 19. yüzyıl sonlarında Iwan Müller’in sistemini geliştiren Oscar Oehler’in katkıları devrim niteliğindedir. Bu gelişmelerin sonucunda çağımızda Alman – Oehler (Albert) ve Fransız – Boehm sistemleri olarak adlandırılan iki ayrı çeşit mekanizmaya sahip klarinetler kullanılmaktadır (Sındır, 2011, s. 4-32).

Barok döneminin sonlarına kadar kullanılmayan klarineti ilk olarak eserlerinde kullananlar arasında en önemlileri Georg Friedrich Händel, Johann Stamitz ve Wolfgang Amadeus Mozart gibi bestecilerdir. Sonrasında Romantik dönemde Louis Spohr, Karl M. v. Weber, Johannes Brahms modern dönemde Sergej Prokofieff, Bela Bartok, Francis Poulenc, Darius Milhaud, Aaron Copland, Gerald Finzi gibi besteciler klarinet için yazdıkları eserler ile dikkat çekmektedirler (Yüksel, 2016, s. 8).

19. yüzyıl sonlarında çok sesli müziğin coğrafyamıza giriş yapması ile birçok çalgı ile beraber klarinet de kullanılmaya başlanmıştır. 1826 yılında, II. Mahmut döneminde geleneksel mehter müziğinin çalındığı Mehterhanane’nin kaldırılıp yerine ünlü İtalyan opera bestecisi Gaetano Donizetti’nin kardeşi Giuseppe Donizetti’nin başında olduğu Osmanlı saray bandosu haline dönüşen Muzika-i Hümayun’un kurulması ile daha önce mehteran müziğinde kullanılmayan üflemeli çalgılar ve icracıları Avrupa’dan getirilmiştir (Öztan, 1995, s. 28).

1924 yılında Atatürk'ün isteği ile Ankara'ya taşınan Muzika-i Hümayun 1932 yılında "Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası" (Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası) adını almıştır. 1927'de Darülelhan'ın yeniden düzenlenmesiyle oluşturulmuş İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda yetişen Hayrullah Duygu, 1939'da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda görev yapmak üzere Ankara'ya gelmiş ve "Musiki Muallim Mektebi" içerisinde yapılan Ankara Devlet Konservatuvarı'na 1942 yılında klarinet öğretmeni olarak tayin edilmiştir (Yüksel, 2016, s. 14).

Günümüzde mesleki klarinet eğitimi birçok kurum ve kuruluşta devam etmektedir. Konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri, güzel sanatlar liseleri, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümleri ve Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda mesleki klarinet eğitimi verilmektedir. Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik programlarının da bahsi geçen kurumlarca sürdürüldüğü görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Ülkemizde klarinet alanı ile ilgili çalışmaların sayısı her geçen gün artmaktadır ve bu artış alana ilişkin Türkçe kaynak eksikliğinin giderilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle bu araştırmanın, klarinet alanı ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri ayrıntılı bir şekilde incelemesi bakımından, yeni araştırmacıların kaynak taramasına kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı; Türkiye'de klarinet alanında yazılan tezleri belirlenen ölçütler doğrultusunda incelemek, yapısal ve niteliksel durumunu analiz etmek ve mevcut durumu tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi; "Türkiye'de Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Lisansüstü Tezlerin inceleme sonuçları nasıldır?" biçiminde oluşturulmuştur.

1.1.1. Alt Problemler

1. İncelenen tezlerin demografik bilgileri nedir?
2. Çalışmaların yöntemsel boyutuna ilişkin inceleme sonuçları nasıldır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Çağımızdaki şeklini alarak tahta üflemeli çalgılar ailesindeki yerini 19. yüzyılın başlarında alan klarinet, günümüzde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır ve klarinet eğitimine başlangıç da bu yıllara dayanmaktadır. Günümüzdeki klarinet eğitimini ele aldığımızda bilimsel araştırma sayısının arttığı görülmektedir. Bu açıdan klarinet alanında yapılan tezlerin incelenmesi ve

içerik açısından değerlendirilmesi, klarinet alanında henüz araştırılmamış konular hakkında çıkarım sağlanması açısından önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmada uygulanan yöntemi ayrıntılı olarak açıklayan ve araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi konularını kapsayan bilgilere yer verilmektedir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir çalışmadır. Araştırma, genel tarama modelinde durum tespitine dayalı betimsel bir modele dayanmaktadır. Betimsel yaklaşım çerçevesinde doküman analizi yapılarak tezler incelenmiş ve klarinet alanında tamamlanan lisansüstü araştırmalar betimlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni 1993-2017 yılları arasında yazılan klarinet alanındaki lisansüstü tezlerdir. Söz konusu yıllar, alandaki lisansüstü çalışmaların başladığı ilk yıl ve araştırmanın yürütüldüğü yıl aralığı belirlenerek seçilmiştir. Bu çalışmada örnekleme yöntemlerine başvurulmamış, araştırma evreninin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Klarinet alanındaki lisansüstü tezlere, YÖK tez tarama merkezinden erişilmiştir. Veri tabanının sunduğu tezlerin (f=62) başlık ve özet kısımları incelenerek tezlerin demografik bilgilerini kapsayan araştırma problemi, evrenin tamamı üzerinden cevaplanırken, tezlerin içerik ve yöntemsel bilgilerini kapsayan araştırma problemi için tam metnine ulaşılan (f=46) tezler ile çalışılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Künyesine ulaşılan tezlerin (f=62) yayın türü, yayın yılı, yayıncı cinsiyeti, üniversitesi, enstitüsü ve ili incelenmiştir. Buna ek olarak tam metni erişime açık olan tezler (f=46) ise tez konusu, araştırma deseni, araştırma yöntemi, veri toplama aracı ve veri analiz yöntemi bakımından da incelenmiştir. Ardından, elde edilen veriler frekans ve yüzde olarak ifade edilip çözümlenerek yorumlanmıştır.

3.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; klarinet alanıyla ilgili YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde indekslenen tezlerin incelenmesi sonucu elde edilen bulgular tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

Araştırmanın birinci alt probleminde alan ile ilgili künyesine ulaşılan tezlerin (f=62) türü, yayın yılı, araştırmacı cinsiyeti, üniversitesi, enstitüsü ve iline ilişkin demografik bilgilerin ne olduğu sorulmaktadır. Bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Klarinet Alanı İlgili Yazılan Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Tez Türü	(f)	(%)
Yüksek Lisans	50	80,64
Sanatta Yeterlik	10	16,13
Doktora	2	3,23
Toplam	62	100

Tablo 1, klarinet alanında yazılan tezlerin türlerine göre dağılımını göstermektedir. Tablo 1'e göre 62 tezin 50'si yüksek lisans tezi (%80,64), 10'u sanatta yeterlik tezi (%16,13), 2'si doktora (%3,23) tezidir. Bu sonuca göre klarinet alanında yazılan tezlerin büyük bölümünün yüksek lisans tezlerinden oluştuğu, sadece beşte birinin sanatta yeterlik ya da doktora tezi olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
1993	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
1995	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
1996	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
1998	5	10,00	1	10,00	-	-	6	9,68

2000	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
2004	3	6,00	-	-	-	-	3	4,84
2005	2	4,00	-	-	-	-	2	3,24
2006	7	14,00	-	-	-	-	7	11,29
2007	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
2008	4	8,00	-	-	-	-	4	6,45
2009	4	8,00	1	10,00	-	-	5	8,06
2010	7	14,00	1	10,00	-	-	8	12,90
2011	2	4,00	2	20,00	-	-	4	6,45
2012	-	-	1	10,00	-	-	1	1,61
2013	-	-	2	20,00	-	-	2	3,24
2015	4	8,00	-	-	-	-	4	6,45
2016	4	8,00	2	20,00	1	50,00	7	11,29
2017	3	6,00	-	-	1	50,00	4	6,45
Toplam	50	100	10	100	2	100	62	100

Tablo 2, klarinet alanında yazılan tezlerin yayın yılına göre dağılımını göstermektedir. Yazılan ilk tezin 1993 yılında yüksek lisans tezi olarak yayımlandığı, 1998 yılında ilk sanatta yeterlik tezinin, 2016 yılında ise ilk doktora tezinin yayımlandığı görülmektedir. Yıllara göre dağılımda incelenen tezlerdeki en büyük artışın 2010 (%12,90) yılında gerçekleştiği, En fazla sayıda yüksek lisans tezinin (%14,00) 2006 ve (%14,00) 2010 yıllarında, sanatta yeterlik tezinin (%20,00) 2011, (%20,00) 2013 ve (%20,00) 2016 yıllarında, doktora tezinin ise (%50,00) 2016 ve (%50,00) 2017 yıllarında yazıldığı görülmektedir.

Tablo 3. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Araştırmacının Cinsiyetine Göre Dağılımı

Araştırmacının Cinsiyeti	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Kadın	15	30,00	6	60,00	-	-	21	33,87
Erkek	35	70,00	4	40,00	2	100	41	66,13
Toplam	50	100	10	100	2	100	62	100

Tablo 3, klarinet alanında yazılan tezlerin araştırmacının cinsiyetine göre dağılımını göstermektedir. Tablo 3'e göre incelenen 62 tezin 41'i (%66,13) erkek , 21'i (%33,87) kadın araştırmacılar tarafından yazılmıştır. Yazılan 50 yüksek lisans tezinin 15'inin kadın (%30), 35'inin erkek (%70) araştırmacılar tarafından, 10 sanatta yeterlik tezinin 6'sının kadın (%60) 4'ünün erkek (%40) araştırmacılar tarafından, doktora tezlerinin ise erkek (%100) araştırmacılar tarafından yazıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre erkek araştırmacıların kadın araştırmacılara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin İllere Göre Dağılımı

İl	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
İstanbul	20	40,00	6	60,00	-	-	26	41,94
Ankara	13	26,00	-	-	1	50,00	14	20,58
Edirne	5	10,00	1	10,00	-	-	6	9,68
İzmir	5	10,00	-	-	-	-	5	8,07
Eskişehir	2	4,00	3	30,00	-	-	5	8,07
Adana	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Bolu	-	-	-	-	1	50,00	1	1,61
Sakarya	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Elâzığ	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Afyon	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Erzurum	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Toplam	50	100	10	100	2	100	62	100

Tablo 4, klarinet alanında yazılan tezlerin illere göre dağılımını göstermektedir. Tezlerin 26'sı (%41,94) İstanbul, 14'ü (%20,58) Ankara'da yapılmıştır. Daha sonra sırasıyla Edirne (%9,68), İzmir (%8,07), Eskişehir (%8,07), Adana (%1,61), Bolu (%1,61), Sakarya (%1,61), Elâzığ (%1,61), Afyon (%1,61) ve Erzurum (%1,61) illeri gelmektedir. Tablo 4'e bakıldığında yüksek lisans tezlerinin Bolu dışındaki tüm şehirlerde, sanatta yeterlik tezlerinin İstanbul, Eskişehir ve Edirne'de, doktora tezlerinin ise Ankara ve Bolu'da yazıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	13	26,00	5	50,00	-	-	18	29,03
Gazi Üniversitesi	8	16,00	-	-	1	50,00	9	14,52
Trakya Üniversitesi	5	10,00	1	10,00	-	-	6	9,67
Hacettepe Üniversitesi	5	10,00	-	-	-	-	5	8,06
Anadolu Üniversitesi	2	4,00	3	30,00	-	-	5	8,06
İstanbul Üniversitesi	3	6,00	1	10,00	-	-	4	6,45
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	8,00	-	-	-	-	4	6,45
Haliç Üniversitesi	4	8,00	-	-	-	-	4	6,45
Atatürk Üniversitesi	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	-	-	-	-	1	50,00	1	1,61
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Çukurova Üniversitesi	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Fırat Üniversitesi	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Yaşar Üniversitesi	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Sakarya Üniversitesi	1	2,00	-	-	-	-	1	1,61
Toplam	50	100	10	100	2	100	62	100

Tablo 5, klarinet alanında yazılan tezlerin üniversitelere göre dağılımını göstermektedir. Tablo 5'e göre 15 farklı üniversitede lisansüstü program yürütüldüğü görülmektedir. En fazla yüksek lisans (%26) ve sanatta yeterlik (%50) tezinin Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde, doktora tezlerinin ise Gazi Üniversitesi (%50) ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde (%50) yazıldığı saptanmıştır. Lisansüstü tezlerin 18'i (%29,03) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde, 9'u (%14,52) Gazi Üniversitesi'nde, 6'sı (%9,67) Trakya Üniversitesi'nde yazılmıştır. Toplam tez sayısının yarısından fazlasının sıralamada ilk üçte bulunan bu üniversitelerde yapıldığı görülmektedir.

Tablo 6. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitüler	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Sosyal Bilimler Enstitüleri	34	68,00	5	50,00	-	-	39	62,90
Güzel Sanatlar Enstitüleri	7	14,00	5	50,00	1	50,00	13	20,97
Eğitim Bilimleri Enstitüleri	5	10,00	-	-	1	50,00	6	9,68
Fen Bilimleri Enstitüleri	4	8,00	-	-	-	-	4	6,45
Toplam	50	100	10	100	2	100	62	100

Tablo 6, klarinet alanında yazılan tezlerin enstitülere göre dağılımını göstermektedir. Tablo 6'ya göre en fazla sayıda yüksek lisans tezinin Sosyal Bilimler Enstitülerinde (%68), sanatta yeterlik tezlerinin ise Sosyal Bilimler (%50) ve Güzel Sanatlar Enstitülerinde (%50) yazıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin 39'u (%62,90) Sosyal Bilimler Enstitülerinde, 13'ü (%20,97) Güzel Sanatlar Enstitülerinde, 6'sı (%9,68) Eğitim Bilimleri Enstitülerinde, 4'ü (%6,45) Fen Bilimleri Enstitülerinde yazılmıştır.

3.2 ikinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorum

Araştırmanın 2. alt probleminde ise tam metnine ulaşılabilen tezlerin (f=46) konusu, araştırma deseni, araştırma yöntemi, veri toplama aracı ve veri analiz yönteminin ne olduğu sorulmaktadır. Bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 7. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Eser Analizi	16	43,24	6	75,00	-	-	22	47,83
Tarihsel Gelişim	6	16,22	1	12,50	-	-	7	15,21
Klarinet Eğitimi	5	13,51	-	-	-	-	5	10,87
Çalış Teknikleri	2	5,41	1	12,50	-	-	3	6,52
Yöresel Müzikte Klarinet	3	8,11	-	-	-	-	3	6,52
Metot Analizi	2	5,41	-	-	-	-	2	4,35
Türk Müziği Teknikleri	2	5,41	-	-	-	-	2	4,35
Yorumcu İnceleme	1	2,70	-	-	1	100	2	4,35
Toplam	37	100	8	100	1	100	46	100

Tablo 7, klarinet alanında yazılan ve içeriğine ulaşılan tezlerin konulara göre dağılımını göstermektedir. Konular sekiz başlık altında toplanmıştır. En fazla çalışmanın yapıldığı konular sırasıyla şu şekildedir: Eser analizi (%47,83), tarihsel gelişim (%15,21), klarinet eğitimi (%10,87), çalış teknikleri (%6,52), yöresel müzikte klarinet (%6,52), metot analizi (%4,35), Türk müziği teknikleri (%4,35), yorumcu inceleme (%4,35). Eser Analizi konusu Yüksek lisans (%43,24) ve Sanatta Yeterlik (%75,00) tezlerinde fazlaca tercih edilirken, tek doktora tezinin “yorumcu inceleme” konusunu ele aldığı belirlenmiştir.

Tablo 8. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Belirtilmemiş	23	62,16	7	87,50	-	-	30	65,22
Nitel	7	18,92	1	12,50	-	-	8	17,39
Karma	7	18,92	-	-	1	100	8	17,39
Toplam	37	100	8	100	1	100	46	100

Tablo 8, klarinet alanında yazılan ve içeriğine ulaşılan tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımını göstermektedir. Tablo 8'e göre tezlerin 30'unda (%65,22) araştırma yöntemi belirtilmemiştir, 8'inde (%17,39) nitel araştırma yöntemi, 8'inde (%17,39) karma (nitel-nicel) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca yüksek lisans tezlerinin 23'ünde (%62,16), sanatta yeterlik tezlerinin 7'sinde (%87,50) araştırma yöntemi belirtilmemiş, bir (%100) doktora tezinde ise karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu tabloya göre klarinet alanı ile yapılan tezlerin üçte ikisinde araştırma yönteminin belirtilmediği saptanmıştır.

Tablo 9. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Araştırma Deseni	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Belirtilmemiş	23	62,16	7	87,50	-	-	30	65,22
Betimsel Desen	14	37,84	1	12,50	1	100	16	34,78
Toplam	37	100	8	100	1	100	46	100

Tablo 9, klarinet alanında yazılan tezlerin araştırma desenine göre dağılımını göstermektedir. Tablo 9'a göre tezlerin 30'unun (%65,22) araştırma desenini belirtmeden yazıldığı, 16'sının (%34,78) betimsel desen kullanılarak yazıldığı görülmektedir. Ayrıca yüksek lisans tezlerinin 23'ünde (%62,16) ve sanatta yeterlik tezlerinin 7'sinde (%87,50) araştırma deseninin belirtilmediği, bir (%100) doktora tezinde ise betimsel desen kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre klarinet alanıyla ilgili tezlerin üçte ikisinin araştırma deseni belirtilmeden yazıldığı söylenebilir.

Tablo 10. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Yüzdelerik Dağılımı

Veri Toplama Araçları	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Belirtilmemiş	23	62,16	7	87,50	-	-	30	65,22
Doküman Analizi	5	13,51	1	12,50	1	100	7	15,22
Anket	5	13,51	-	-	-	-	5	10,88
Görüşme / Doküman Analizi	3	8,11	-	-	-	-	3	6,52
Görüşme	1	2,70	-	-	-	-	1	2,17
Toplam	37	100	8	100	1	100	46	100

Tablo 10, klarinet alanında yapılan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının yüzdelerik dağılımını göstermektedir. Tablo 10'a göre tezlerin 30'unda (%65,22) veri toplama aracı belirtilmemiştir. Veri toplama aracı belirtilen tezlerin 7'si (%15,22) doküman Analizi, 5'i (%10,88) anket, 3'ü (%6,52) görüşme ve doküman Analizi, 1'i (%2,17) görüşme yöntemi ile veri toplamıştır. Ayrıca yüksek lisans tezlerinin 23'ünde (%62,16) ve sanatta yeterlik tezlerinin 7'sinde (%87,50) veri toplama aracı belirtilmemiş, bir (%100) doktora tezinde ise görüşme yöntemi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu verilere göre klarinet alanı ile ilgili yazılan tezlerin büyük çoğunluğunda veri toplama aracının belirtilmemiş olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Klarinet Alanı İle İlgili Yazılan Tezlerin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Veri Analiz Yöntemi	Yüksek Lisans		Sanatta Yeterlik		Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Belirtilmemiş	23	62,16	7	87,50	-	-	30	65,22
Betimsel Analiz	13	35,14	1	12,50	-	-	14	30,43
İçerik Analizi	1	2,70	-	-	1	100	2	4,35
Toplam	37	100	8	100	1	100	46	100

Tablo 11, klarinet alanı ile ilgili yazılan tezlerin veri analizi yöntemine göre dağılımını göstermektedir. Tablo 11'e göre tezlerin 30'unda (%65,22) veri analiz yöntemi belirtilmemiştir, 14'ünde (%30,43) betimsel analiz yöntemi, 2'sinde (%4,35) içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca yüksek lisans tezlerinin 23'ünde (%62,16) ve sanatta yeterlik tezlerinin 7'sinde (%87,50) veri analiz yöntemi belirtilmemiş, bir (%100) doktora tezinde ise içerik analizi veri analiz yöntemi olarak kullanılmıştır. Bu sonuca göre tezlerin üçte ikisinde veri analiz yönteminin belirtilmediği saptanmıştır.

4.SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar belirtilmiş, ilgili araştırmalar ile tartışılmaya çalışılmıştır. Buna göre araştırma sonucunda;

Klarinet alanında yazılan tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu (%80,65), yüksek lisansı takiben sanatta yeterlik (%16,13) ve doktora tezlerinin (%3,23) oldukça düşük bir oranda yazıldığı saptanmıştır. Tez türleri arasındaki bu sayısal farklar, müzik alanında yapılan benzer araştırmalar incelendiğinde de görülmüştür. “Türkiye’de Flüt Alanı İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlere İlişkin Bir İçerik Analizi Çalışması” başlıklı araştırmada flüt alanı ile ilgili yüksek lisans tezlerinin oranı %70, doktora tezlerinin oranı ise %12,51 olarak belirtilmiştir (Tepeli ve Yüksel, 2018 s.62). “Türkiye’de Müzik Sanatı ve Eğitiminde Keman ve Viyola Konulu Lisansüstü Tezlerin Konu ve Yöntem Olarak İncelenmesi” başlıklı benzer başka bir çalışmada ise yüksek lisans tezlerinin oranı %76,8, doktora tezlerinin oranı ise 10,7 olarak hesaplanmıştır (Tebiş ve Okay, 2013 s.14). Buna göre alanda doktora düzeyinde çalışan araştırmacı sayısının düşük sayıda kaldığı görülmektedir. Bu durum ilgili alanda yeterli sayıda doktora programının olmayışı, enstitülerin yüksek lisans kontenjanlarının daha yüksek olması veya yüksek lisans derecesi alan araştırmacıların doktora programlarına yönelmemesi şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın diğer bir sonucu olarak; ilk yüksek lisans tezinin 1993 yılında yazılmasının ardından yüksek lisans tezlerinin 2012 – 2015 yılları arasında 3 yıl kesintiye uğradığı belirlenmiştir. Lisansüstü tez çalışmalarının başladığı 1993 yılı başlangıç noktası olarak alındığında, 2009 yılına kadar yalnızca bir sanatta yeterlik çalışmasının bulunması ve 2016 yılına kadar hiç doktora çalışmasının yapılmaması dikkat çekicidir. Ayrıca toplam tez sayısına

bakıldığında 1993-2017 yılları arasındaki 24 yıllık sürede, 2006 yılına kadar 15 tez yazılmış iken 2006 ile 2017 yılları arasında 47 tezin yazıldığı da saptanmıştır. Bu 11 yıllık süreçte klarinet alanı ile ilgili yazılan tez oranının diğer yıllara göre yaklaşık 3 kat daha fazla olduğu, diğer bir deyişle çalışmaların 2006 yılından günümüze önemli ölçüde hız kazandığı belirlenmiştir. Çalışmaların artışı klarinet alanına ilişkin bilimsel gelişmenin önemli bir adımı olarak düşünülmektedir.

Klarinet alanında yazılan tezler araştırmacı cinsiyetine göre değerlendirildiğinde; erkek araştırmacıların kadın araştırmacılardan iki kat fazla oranda olduğu söylenebilir. Müzik alanında benzer çalışmalar incelendiğinde oranlarda farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. Tepeli ve Yüksel'e göre (2018, s.66) flüt alanındaki araştırmacının cinsiyetine göre dağılımına bakıldığında büyük çoğunluğunu kadın araştırmacıların oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında bu sayısal farkın müzik eğitiminin başlangıcındaki çalgı seçiminde erkek ve kadın öğrencilerin farklı çalgılara olan yöneliminden kaynaklandığı düşünülebilir. Araştırmada yüksek lisans tezlerinde erkek araştırmacıların, sanatta yeterlik tezlerinde kadın araştırmacıların fazla olduğu, doktora tezlerinde ise kadın araştırmacıların yer almadığı saptanmıştır. Dikkat çekici başka bir bulgu ise yüksek lisans derecesi alan araştırmacıların sanatta yeterlik veya doktora programlarına devamlılığına bakıldığında ulaşılan sonuçtur. Bu oran erkek araştırmacıların onda birine, kadın araştırmacıların ise yarısına yakınına işaret etmektedir.

Klarinet alanı ile ilgili yazılan tezlerin illere göre dağılımı değerlendirildiğinde; İstanbul ve Ankara'nın en fazla çalışmanın yapıldığı şehirler olduğu saptanmıştır. Benzer çalışmalarda da bu şehirlerin ön plana çıktığı görülmektedir (Küçükosmanoğlu, 2016, s.135). Toplam lisansüstü çalışmaların yarısından fazlasının yapıldığı bu iki şehirdeki üniversite sayısının sonuca doğal bir etkisinin olduğu düşünülmektedir. Ancak en çok çalışmanın yapıldığı ikinci şehir olan Ankara'da piyano alanında 3 farklı üniversitede sanatta yeterlik programı açıldığı görülürken (Toptaş, 2013, s.720), klarinet alanında böyle bir sonuca ulaşamamıştır. Diğer yandan doktora tezlerinin Ankara ve Bolu illerinde yazıldığı saptanmıştır. En çok tezin yazıldığı İstanbul'da doktora çalışmasının bulunmaması ise düşündürücü bulunmuştur.

Klarinet alanı ile ilgili yazılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı değerlendirildiğinde; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin yüksek lisans tezlerinin 18'i ve sanatta yeterlik tezlerinin 5'i ile lisansüstü tezlerin toplam sayısına neredeyse üçte bir oranında etki ettiği saptanmıştır. Toplam 2 doktora tezi ise Gazi Üniversitesi ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde yazılmıştır.

Benzer çalışmalar incelendiğinde; piyano alanında toplam 28 üniversitede lisansüstü programın açıldığı ve bunların 9'unda doktora çalışmasının da yapıldığı (Toptaş, 2013, s.720), keman ve viyola konulu lisansüstü çalışmaların toplam 22 üniversite gerçekleştiği (Tebiş ve Okay, 2013, s.14), flüt alanında toplam 20 üniversitede lisansüstü program açıldığı (Tepeli ve Yüksel, 2018, s.63) görülürken, bu sayının klarinet alanında toplamda 15 üniversite ve 2 doktora programı olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda üniversitelerin klarinet alanındaki lisansüstü program sayısının yeterli olmadığı söylenebilir.

Klarinet alanında yazılan tezlerin enstitülere göre dağılımına bakıldığında; tezlerin önemli bir çoğunluğunun Sosyal Bilimler Enstitülerinde yazıldığı, takiben sırasıyla Güzel Sanatlar Enstitüleri, Eğitim Bilimleri Enstitüleri ve Fen Bilimleri Enstitülerinde yazıldığı saptanmıştır. Sosyal bilimler Enstitüleri'ndeki bu yığılmanın eğitim fakültelerinin bir kısmı, konservatuvarların çoğunluğu ve güzel sanatlar fakültelerin tamamının, 1987-2012 yılları arasında lisansüstü programlarını sosyal bilimler enstitülerine bağlı olarak açmış olmasından kaynaklandığı söylenebilir (Orhan ve Tunca, 2014, s.210). Araştırma sonucunda Sosyal Bilimler Enstitülerinde doktora tezine rastlanmadığı, Fen Bilimleri Enstitülerinde sadece yüksek lisans tezine rastlandığı, Eğitim Bilimleri Enstitülerinde sanatta yeterlik tezinin bulunmadığı ve Güzel Sanatlar Enstitülerinde ise tüm tez türlerinin yer aldığı bulgularına ulaşılmıştır.

Klarinet alanında yazılan tez konularının sekiz başlık altında toplandığı ve en fazla çalışmanın “eser analizi” konusunda yazıldığı saptanmıştır. Yüksek lisans tezlerinin yarısına yakın, sanatta yeterlik tezlerinin ise dörtte üçünün eser analizi konusunu içerdiği görülmektedir. Söz konusu bulgunun benzer çalışmaları destekler nitelikte olduğu, “Eser analizi” konusunun diğer çalgı alanlarında da fazlaca tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır (Tepeli ve Yüksel, 2018, s.64; Orhan ve Tunca, 2014, s.212; Toptaş, 2013, s.725). Tebiş ve Okay'a göre (2013, s.16) eser analizi konusunun daha çok çalgı teknikleri ve yorumculuğu açısından ele alındığı belirtilmektedir. Bu sebeple araştırmacıların bireysel olarak zorlanmadan sonuca varabildiği bu konunun sıkça tercih edilen bir çalışma konusu haline geldiği söylenebilir. Sanatta yeterlik mezuniyet resitallerinde çalınan eserlerin raporlaştırılarak mezuniyet tezi haline getirilmesi de bu bulguyu açıklayıcı başka bir neden olarak gösterilebilir. “Tarihsel gelişim” ve “klarinet eğitimi” konuları ise sonraki iki konu başlığını oluşturmaktadır. Ancak benzer çalışmalar incelendiğinde klarinet alanında eğitimi kapsayan konuların diğer çalgılara göre daha az oranda olduğu görülmektedir. Alanda yapılacak eğitim çalışmalarının zenginleştirilmesinin, verilen

eğitimin niteliğinin artırılmasına aracı olması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Tezlerde araştırılan diğer konuların ise “çalış tekniği”, “yöresel müzikte klarinet”, “metot analizi”, “Türk müziği teknikleri” ve “yorumcu inceleme” başlıkları altında toplandığı saptanmıştır.

Klarinet alanı ile ilgili yazılan tezlerin araştırma yöntemi bulgularında; “araştırma yöntemi” belirtilmeden yazılan tezlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Stacey’e (1969) göre;

Her bilim dalının amacı kendi alanına giren konuları saptama ve açıklamadır. Bilimler ancak gözlem ve deney yolundan giderek olguları saptar; saptanan olguların açıklanması ise mantıksal bir işlemdir. Bilim amacına ulaşma çabasında olguları betimleme ve açıklama yollarına başvurur. Bilimin kendine özgü en temel özelliği deneysel olması diğer en önemli ise kurduğu yöntemlerle sadece nasıl bulgulara ulaştığı değil aynı zamanda diğer bilim adamlarının da bunları tekrar edebilmesine olanak vermesidir (Akt: Büyüköztürk, Çakmak vd, 2009, s.6).

Araştırma sonuçlarına göre ülkemizde lisansüstü düzeyde kabul gören klarinet alanına ilişkin tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda yöntem bölümü yeterince tanımlanmamıştır. Alanda yapılacak araştırmalarda, araştırmacıların kullanacağı yöntemi açıkça ifade etmesinin bilimsel araştırmaların tekrar edilebilirlik ilkesine uygun bir şekilde yapılmasını sağlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Dikkat çekici bir diğer sonuç da “araştırma deseni” bakımından değerlendirilen tezlerde “deneysel” bir çalışmaya rastlanmamış olmasıdır. Çoğunlukla araştırma deseni ifade edilmeyen çalışmaların diğer bir kısmında ise sıklıkla betimsel desenin tercih edildiği saptanmıştır. Bu noktada; alanda yapılacak deneysel çalışmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Klarinet alanı ile ilgili yazılan tezlerde kullanılan veri toplama araçları değerlendirildiğinde; çoğunlukta veri toplama aracının belirtilmemiş olduğu saptanmıştır. “Veri toplanmasında kullanılacak ölçme araçlarının her biri detaylı şekilde tanımlanmalı ve neden kullanıldığına ilişkin gerekçe belirtilmelidir.” (Büyüköztürk, Çakmak vd, 2009, s.26). Veri toplama araçlarının belirtilmemesi ve gerekçelendirilmemesinin yapılacak olan çalışmaların güvenilirliğine zarar verebileceği düşünülmektedir. Tezler veri analiz yöntemi bakımından incelendiğinde de benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Araştırmaların yarısından fazlasında veri analiz yönteminin belirtilmediği, veri analiz yöntemi kullanılan çalışmalarda ise ağırlıklı olarak “betimsel analiz” yönteminin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada; araştırma problemini yanıtlamakta kullanılan karşılaştırmaların açıkça ifade edilebilmesi bakımından, ileride yapılacak çalışmalarda veri analiz yöntemine açıklık getirilmesinin faydalı olacağı ve

veri toplama araçlarının belirtilmesinin de hipotezlerin doğruluğunun test edilmesi ve ölçme sonuçlarının tutarlılığının sağlanması bakımından önemli olacağı düşünülmektedir. Bu bulgular ışığında bu araştırmanın; ileri dönem araştırmacılarına alanda yürütülen lisansüstü programlar, tercih edilen konu ve yöntemler ile klarinet alanıyla ilgili araştırılması gereken boşluklar hakkında fikir verebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. Kılıç, A., Özcan, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Küçükosmanoğlu, H.O. (2016). *Klasik Gitar Alanı ile İlgili Yapılan Lisans Üstü Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi Çalışması*, 3. Uluslararası Güzel Sanatlar Bilimsel Araştırma Günleri Bildiri Özetleri Kitabı, 135-136.

Orhan, Ş.Y. ve Tunca, B.E. (2014). *Türkiye 'de Oda Müziği Alanında Yapılmış Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tezleri*, Cyprus International University folklor/edebiyat 20:80, 207-219.

Öztan, E. (1995). *Devlet Konservatuvarlarında Uygulanan Klarinet Öğretim Programlarının, Çağdaş Öğretim Programı Anlayışına Göre İncelenmesi*, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Sındır, E. (2011). *Alman ve Fransız Klarinet Sistemlerinin Gelişim Süreci*, Sanatta yeterlik tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Tebiş, C. ve Okay, H. H. (2013). *Türkiye 'de müzik sanatı ve eğitiminde keman ve viyola konulu lisansüstü tezlerin konu ve yöntem olarak incelenmesi*, International Journal Of New Trends İn Arts, Sports & Science Education, 2:2, 11-20.

Tepeli, H., Yüksel, G. (2018). *Türkiye 'de Flüt Alanı İle İlgili Yapılan Lisansüstü tezlere İlişkin Bir İçerik Analizi Çalışması*. Güzel Sanatlar Araştırmaları, 59-67, Çizgi Kitapevi Yayınları, Ankara.

Toptaş, B. (2013). *Türkiye’de Piyano Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar*, The Journal of Academic Social Science Studies, 6:3, 715-728.

Yüksel, T. (2016). *Klarinet Eğitiminde Nefes Tekniği ve Öğretim Yöntemleri*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Ek 1: Araştırmada İncelenen Lisansüstü Tezler

1. Akkoca, İ. (2004). Klarnet Ailesi Ve Repertuarı, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
2. Alpaslan, M. (1998). Klarinetin Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
3. Alpay, Y. (2005). Carl Maria Von Weber’in Klarinet Eserlerinin Analizleri, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
4. Aydemir, O. (2010). Şükrü Tunar’ın Klarnet Taksimleri Ve Yorumları, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
5. Ceylan, A.D. (2010). Başlangıç Eğitiminde Kullanılan Klarnet Metotlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
6. Çağrı, S. (2006). Avrupa’da Ve Türkiye’de Klarinetin Tarihsel Gelişimi, Türk Müziği İcrasında Klarnet Çeşitlerinin Ses Sahaları Ve Parmak Pozisyonları Bakımından Uygunluğunun İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
7. Çalışkan, V. (2006). Carl Maria Von Weber’İN 1. Klarnet Konçertosu’nun Form, Analiz Ve İcra Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
8. Çalışkan, V. (2012). Johannes Brahms Op.120 Mi Bemol Majör Klarinet Sonat’ının Form, Analiz Ve İcra Yönünden İncelenmesi, Sanatta Yeterlik Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
9. Çelik, A. (2008). Klarnet Sanat Dalında Eğitim Süreci, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
10. Çelik, A. (2011). W.A. Mozart’ın Kv. 622 “Klarnet Konçertosu” Ve Kv. 498 “Trio”sunun İncelenmesi, Sanatta Yeterlik Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
11. Demir, B. (2010). W.A.Mozart’ın Klarinet Ve Orkestra İçin La Majör Konçertosunun Klarinet Repertuarındaki Yeri Ve Önemi, Yüksek Lisans Eser Metni Çalışması, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

12. Demirbaş, İ. (2015). Klarinet Eğitimine Yönelik Diyafram Geliştirme Yöntemleri Ve Başlangıç Seviyesi İçin Metot Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
13. Demirce, H. (2010). Konservatuvarlardaki Klarnet Bölümü Öğrencilerinin Diyafram Geliştirme Yöntemleri, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
14. Engin, Ç. (2015). Ludwig Spohr'un Op. 26 Do Minör Klarnet Konçertosu'nun Çalgı Ve Yazı Teknikleri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Eser Metni Çalışması, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
15. Erdem, K, Ö. (2008). Klarinetin Geçmişten Günümüze Anadolu'da Gelişimi Ve İcra Edilişi, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
16. Erdoğan, S. (2017). Tarihsel Süreç İçerisinde Bando Ve Orkestralarda Klarinetin Yeri Ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
17. Eteke, C, G. (2006) Klarinetin Üçüncü Oktavı Üzerindeki Seslerinde Karşılaşılan Çalma Problemleri Ve Çözümleri, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
18. Ferat, A, M. (1998). Çağdaş Klarinet Öğretiminin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
19. Germen, G. (1993). Klarinetin Tarihsel Gelişimi, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
20. Germen, G. (1998). Klarnet Dinletisi, Sanatta Yeterlik, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
21. Göksel, F, A. (1998). Başlangıç Düzeyi Klarinet Öğretimi Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
22. Gülsün, M. (2009). Alman Sistem Klarnetlerin Türk Müziğine Uygulanması, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
23. Gündüz, Ş. (2016). Osmanlı Devleti'nin Batılılaşma Sürecinde Klarinetin Konumu, Sanatta Yeterlik, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
24. Güvemli, E. (2008). Aaron Copland Klarnet Konçertosu'nun Teknik Ve Yapısal İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
25. Güvençli, H. (2017). Carl Baermann'ın Op.63 Daily Studies Klarnet Metodunun Çalım Teknikleri Açısından Analizi Ve Çalışma Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

26. İyidoğan, M, C. (1998). Silahlı Kuvvetler Mızıka Astsubay Hazırlama Ve Sınıf Okulunda Klarnet Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
27. Kamacı, B. (2004). Klarinetin Müzik Tarihi Akışındaki Gelişimi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
28. Karaçetin, B. (2006). Klarinetin Tarihsel Gelişimi, Mozart'ın Klarinete Yaklaşımı Ve K.V. 622 La Majör Klarinet Konçertosu'nun İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
29. Karaçetin, B. (2013). 20. Yüzyılda Sanatta Ve Klasik Batı Müziğindeki Akımlar Sonucu Klarnette Gelişen Modern Çalım Teknikleri, Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
30. Keskin, H. (2010). Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları Klarnet Öğrencilerinin Diyafram Nefesi Kullanma Durumları, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
31. Keskin, H. (2017). Solunum Fonksiyonları İle Klarnet Çalma Performansı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
32. Kılıç, K. (2009). Klarnet Tarihi, Klarinetin Tarihsel Gelişimi, Brahms Klarnet Sonatları'nın İncelenmesi Ve Analizleri, Yüksek Lisans Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
33. Kılıç, K. (2013). 31.Weber'in Op.73 1 Klarnet Konçertosu Ve Brahms'ın Op 114 Triosu'nun Bestecilerin Diğer Klarnet Yapıtlarıyla Birlikte Ele Alınması, Sanatta Yeterlik Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
34. Kırankaya, H, G. (2016). Aaron Copland'ın Klarnet Konçertosu'nun Yapısal Ve Yorumsal Analizi, Sanatta Yeterlik Eser Metni Çalışması, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
35. Kırankaya, H, G. (2016). G.Rossini “Giriş, Tema Ve Varyasyonlar”, R.Schumann “Fantasiestücke”, J.Brahms “Sonat No.2” Ve I.Stravinski “Klarinet Solo İçin Üç Parça”Nın Klarinet Repertuarındaki Yeri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
36. Kuzulugil, E. (2016). Erzurum Yöresi Müzik Kültüründe Klarnet, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
37. Melhem, Z. (2016). Çağlar Boyunca Klarnet Çalgısının Gelişimi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

38. Nuvasil, M. (2010). (Saygun Horon, Manav Klarinet İçin Taksim, Taviloğlu Klarinet Konçertosu, Erdener Klarinet Konçertosu) Klarinet Edebiyatındaki Dört Türk Yapıtı, Yüksek Lisans Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
39. Önder, Ş. (2005). Klarinetin Tarihsel Gelişimi, Repertuarı Ve Orkestradaki Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
40. Özgül, H. (1996). Silahlı Kuvvetler Mızıka Astsubay Hazırlama Ve Sınıf Okulu'nda Klarnet Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
41. Özparlak, Ö. (2011). Müzik Eğitimi Kurumlarındaki Klarnet Eğitimcilerinin Klarnet Eğitiminin Sorunlarına İlişkin Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
42. Öztan, E. (1995). Devlet Konservatuvarlarında Uygulanan Klarnet Öğretim Programlarının, Çağdaş Öğretim Programı Anlayışına Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
43. Öztürk, S. (2016). Klarnet İcracısı Mustafa Çalar'ın İcralarının Tahlili Ve Türk Müziği Klarnet Eğitiminde Kullanımına Yönelik Bir Çalışma, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
44. Ruşenoğlu, C. (2015). Romantik Dönem Bestecilerin Eserlerinde Klarnet'in Yeri, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
45. Salman, Y. (2006). Klarinetin Mekanik Yapısı, Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi Klarinet Repertuarındaki Bazı Önemli Resital Eserleri: C.Saint-Saens "Sonata", F.Poulenc "Sonata", C.Debussy "Premiere Rhapsody", R.Schuman "Fantasiestock", Yüksek Lisans Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
46. Selçuk, M, C. (2009). Tampere Olmayan Seslerin Klarnette İcrası, Bazı Basit Ve Şed Türk Müziği Makamlarında Klarnet Alıştırmaları, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
47. Sındır, E. (2011). Alman Ve Fransız Klarinet Sistemlerinin Gelişim Süreci, Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
48. Soğukçam, B. (2007). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Klarnet Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

49. Soğulcaklı, O, E. (2016). Gerald Finzi'nin Klarinet Konçertosunun Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
50. Sonakın, E, M. (2000). Saint-Seans Ve Poulenc`İN Klarinet Sonatlarının, Weber`İN Duo Concertant`İNİN, Schumann`İN Fantasy Pieces`İNİN Klarinet Edebiyatındaki Yeri, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
51. Sonakın, E.M. (2009). İlhan Usmanbaş'ın Klarinet Ve Piyano İçin Üç Sonatın'ı (Üç Sonatın'ın Çalgı Ve Yazı Teknikleri Bakımından Bestecinin Diğer Klarinet Müzikleriyle Ele Alınması), Sanatta Yeterlik Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
52. Şen, N. (2008). Türkiye'de Yöresel Müziklerde Klarnet Kullanımının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
53. Tanrikulu, Ö. (2017). Özge Gülbey Usta'nın Klarnete Atıf İsimli Klarnet Konçertosunun İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
54. Terlikol, G. (2006). Klarinette Boehm Mekanizmasının Bulunuşu Ve İşleyiş Biçimi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
55. Tunç, Y. (2015). Klarnet'in Elazığ - Harput Müziğindeki Yeri, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
56. Ulutaş, G. (1998). Klarnet Çalma Teknikleri Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
57. Yalçınkaya, B. (2010). Ludwig Van Beethoven Op.11 Klarinet, Viyolonsel Ve Piyano İçin Trio, Claude Debussy Première Rhapsodie, Igor Stravinski 3 Parça Ve Carl Nielsen Fantasy'nin Klarinet Edebiyatı'ndaki Yerlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Eser Metni Çalışması, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
58. Yavuz, D. (2004). Carl Maria Von Weber`İN 2. Klarnet Konçertosunun Form Analiz Ve İcra Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
59. Yavuz, D. (2010). Brahms Ve Klarinet (Klarinetli Kentet, Klarinetli Trio Ve Klarinet Sonatlarının Çalgı Ve Yazı Teknikleri Açısından İncelenmesi), Sanatta Yeterlik Eser Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
60. Yılmaz, F. (2006). C.M.V. Weber'in Klarinet Konçertolarının Yapısal Ve Teknik İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
61. Yüksel, T. (2016). Klarinet Eğitiminde Nefes Tekniği Ve Öğretim Yöntemleri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

62. Zafer, T. (2009). İstemihan Taviloğlu T¼rk Klarnet Konçertosu'nun Form Ve İcra Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.